

Föreläsning 10

- Välfärdsstaten och inkomstfördelning
- Faktormarknader
 - Värdet av marginalprodukten
 - Efterfrågan och utbud
- Läsanvisningar
 - K&W 18-19 (+appendix)

Syften med en välfärdsstat

- Ett syfte är att utjämna *inkomstklyftor*
 - Transfereringar
 - Eftersom 1 krona på marginalen är värd mindre för rik än en fattig så kommer transfereringar att gynna den fattiga mer än den missgynnar den rike
 - Med den logiken leder omfördelning till mer nytta än skada: $MU_{rik} < MU_{fattig}$

Syften med en välfärdsstat

- Utilitarism: summera individuella nyttor
 - Ligger nära samhällsekonomisk cost-benefit
 - Samhällsnytta = ΣU_i
- Rawls: gynna den fattigaste
 - Maximin-kriteriet: åtgärder som gör att den som har det sämst får det bättre bör genomföras
 - Samhällsnytta = $\max[U_{\text{MIN}}]$
 - Inkomstskillnader som gör att U_{MIN} ökar är då helt ok
- Nozick: staten har ingen rätt att omfördela
 - Utfallet av en rättvis process är rättvis
 - Reviderade detta senare i sin karriär

Syften med välfärdsstaten

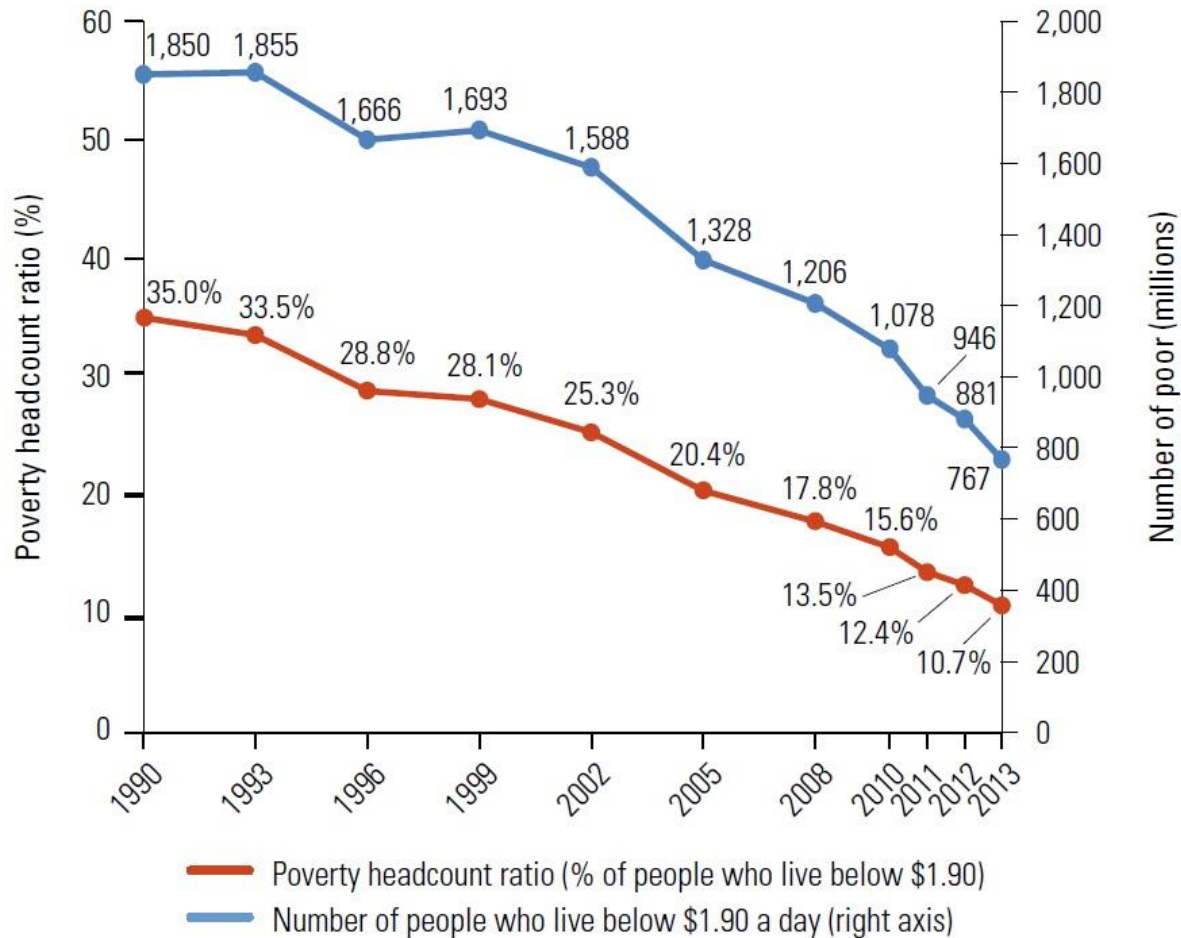
- Ett annat syfte är att minska *ekonomisk osäkerhet*
 - Socialförsäkringar
- Tydliga argument för varför privata försäkringslösningar kan fungera dåligt
 - Svårt för individer att försäkra sig mot makroekonomiska chocker (staten mer kreditvärdig)
 - Informationsasymmetrier gör att försäkringsmarknaderna kan fungera dåligt (nästa föreläsning)

Fattigdom

- Fattigdomssgränser
 - Absoluta (tex \$2/dag)
 - Relativ fattigdom
 - Medianinkomst = den inkomst som delar upp löntagarna så att 50% har högre och 50% har lägre inkomst
 - En definition av relativ fattigdom: andel som tjänar mindre än halva medianinkomsten
- Ökad inkomstspridning kan öka relativ fattigdom utan att absolut fattigdom ökar

Global fattigdom (absolut)

FIGURE 2.1 The Global Poverty Headcount Ratio and the Number of the Extreme Poor, 1990–2013

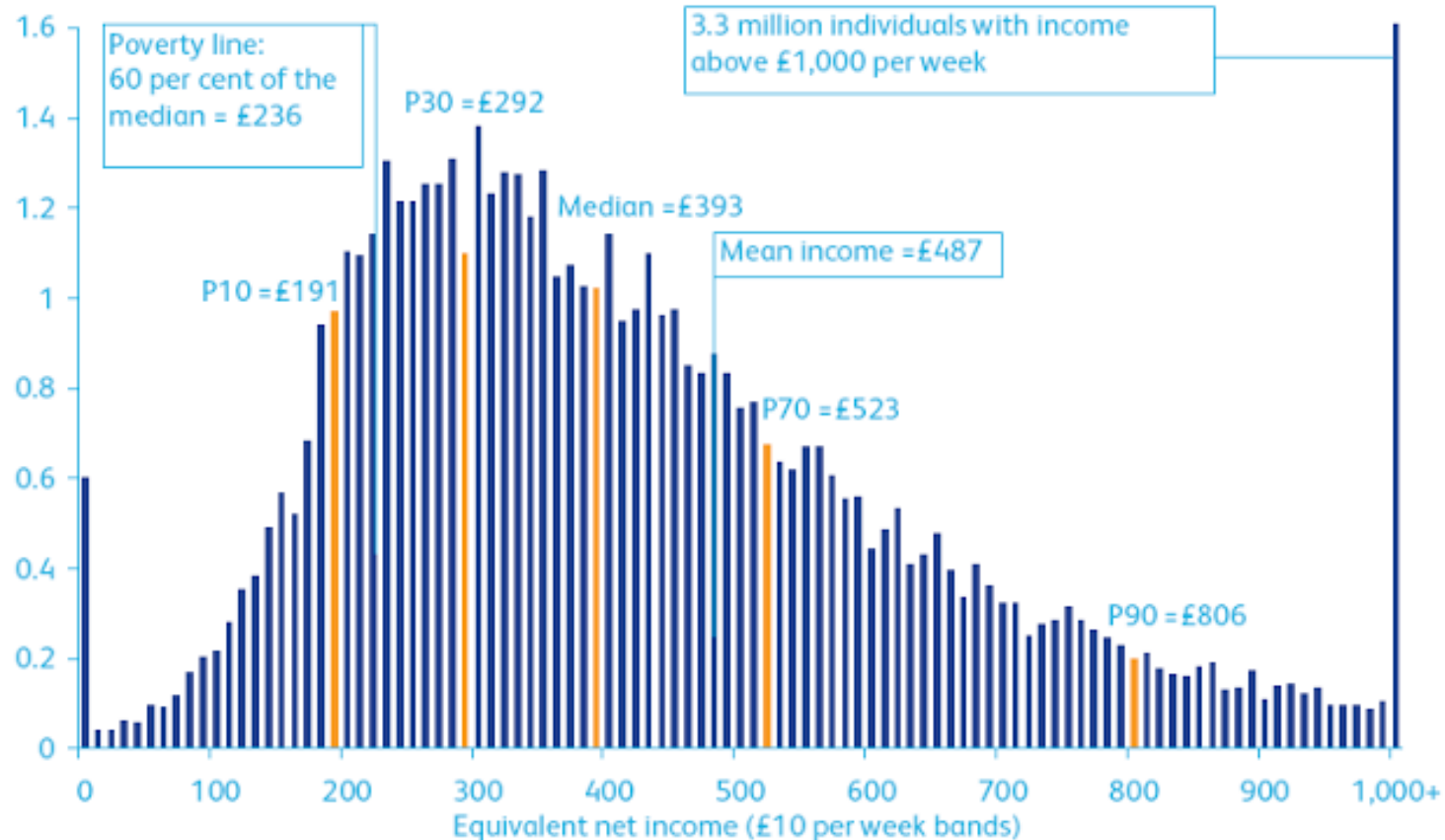

Sources: Annex 2A; most recent estimates, based on 2013 data using PovcalNet (online analysis tool), World Bank, Washington, DC, <http://iresearch.worldbank.org/PovcalNet/>.

Note: Poverty is measured using the 2011 US\$1.90-a-day PPP poverty line.

Inkomstfördelning (UK)

Half of the population has income below and half above £393 per week (adjusted for household size)

En skev inkomstfördelning innebär att medelinkomst > medianinkomst

måndag 18 feb 2013

De har ökat sina inkomster mest

Publicerad i dag 10:05

De yngre i Sverige är de senaste decenniernas vinnare. De har ökat sina inkomster mest under perioden 1999-2011. Det visar statistik från SCB. Den ekonomiska standarden för Sveriges hushåll har ökat kraftigt under 2000-talet. År 2011 var den ekonomiska standarden mer än 40 procent högre än 1999, enligt SCB.

Variationerna är dock stora och inkomstskillnaderna har blivit större. De yngsta har haft en bättre utveckling än de äldsta. För de som är under 20 år har ökningen varit 46 procent medan de som är 75 år eller äldre haft en ökning på 26 procent.

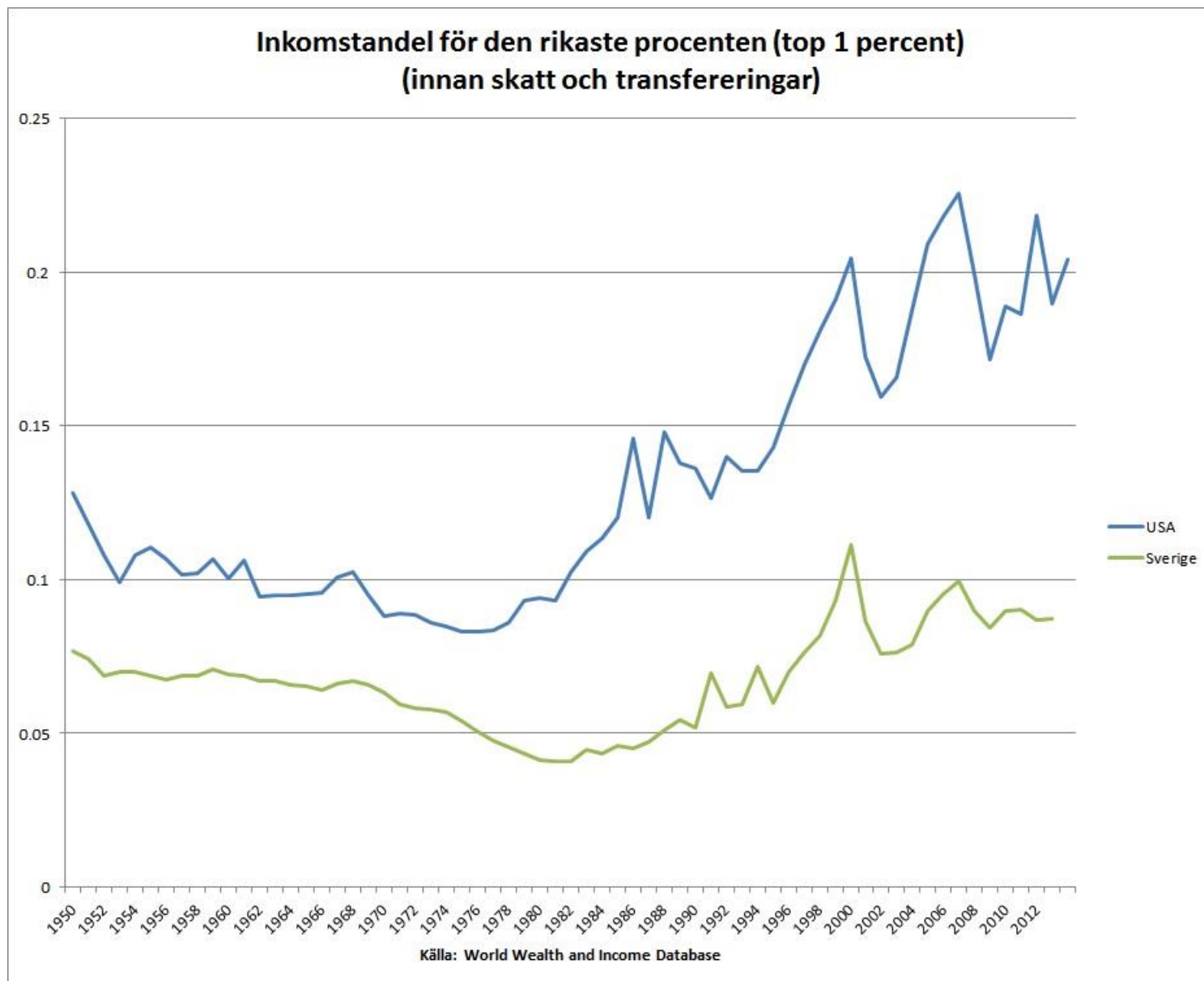
AFTONBLADET

MÅNDAG 18 FEBRUARI 2013

Inkomstklyftorna ökar kraftigt

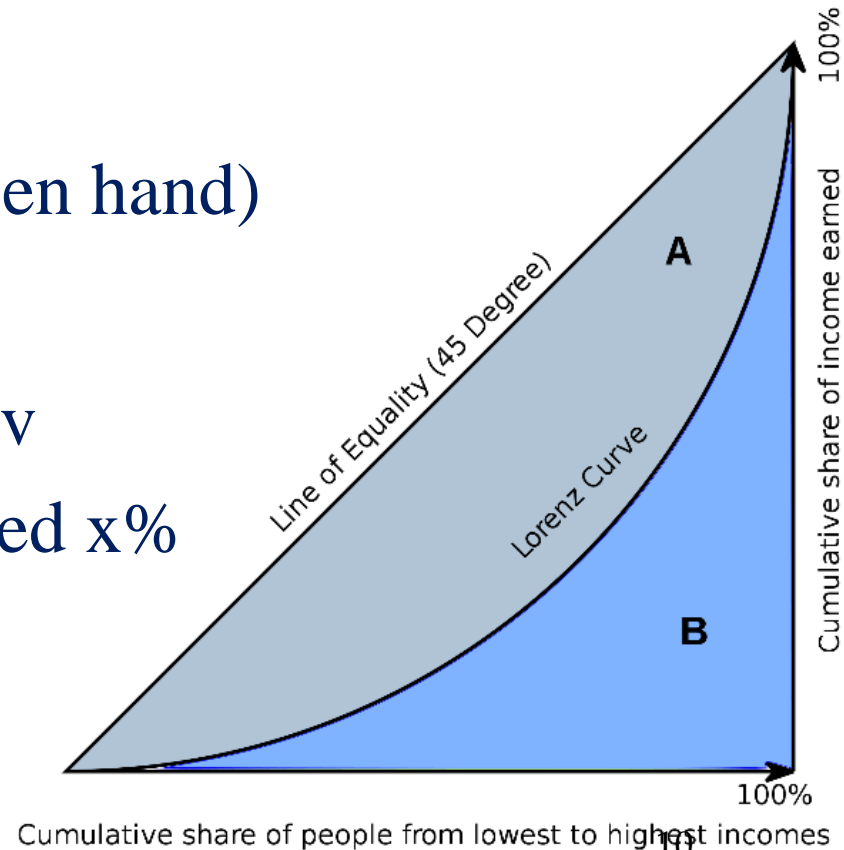
I genomsnitt har svenskarna fått det ekonomiskt rejält mycket bättre mellan åren 1999 och 2011, plus 40 procent. Men skillnaderna är stora och inkomstklyftorna har ökat markant. Framför allt är det de med allra lägst inkomster som blivit fler, enligt Statistiska centralbyrån (SCB).

Toppinkomster 1950-2013

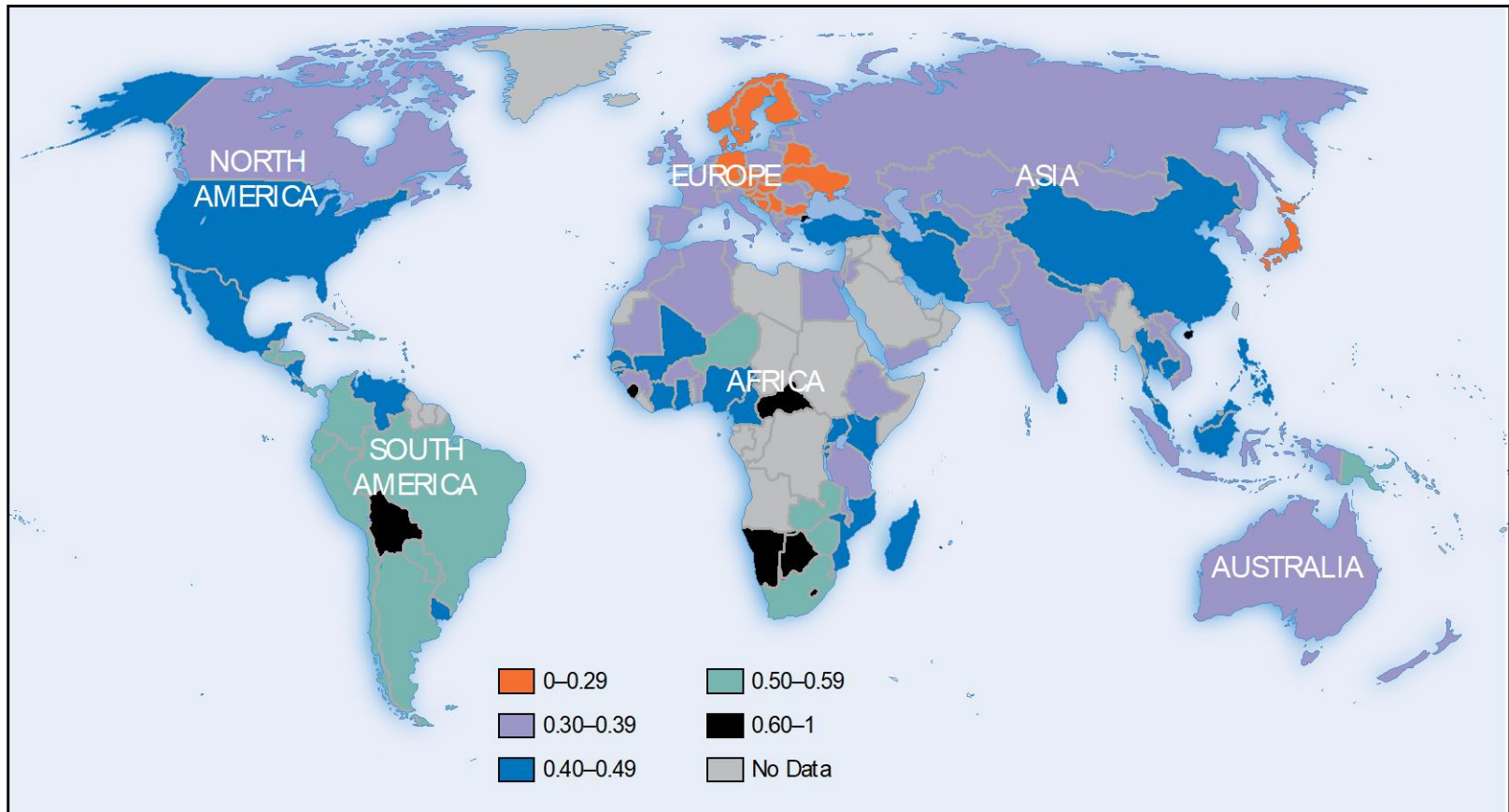

Mått på ojämlikhet

- Gini-koefficienten
 - Värde mellan 0 och 1
 - 0 = fullständig jämlikhet
 - 1 = total ojämlikhet (allt i en hand)
 - Mäter $A/(A+B)$
 - Lorenzkurvan: kummulativ inkomstandel för grupp med x% lägsta ink. (Om $A = 0$ har alla samma inkomst)

Inkomstjämlighet i världen (Gini)

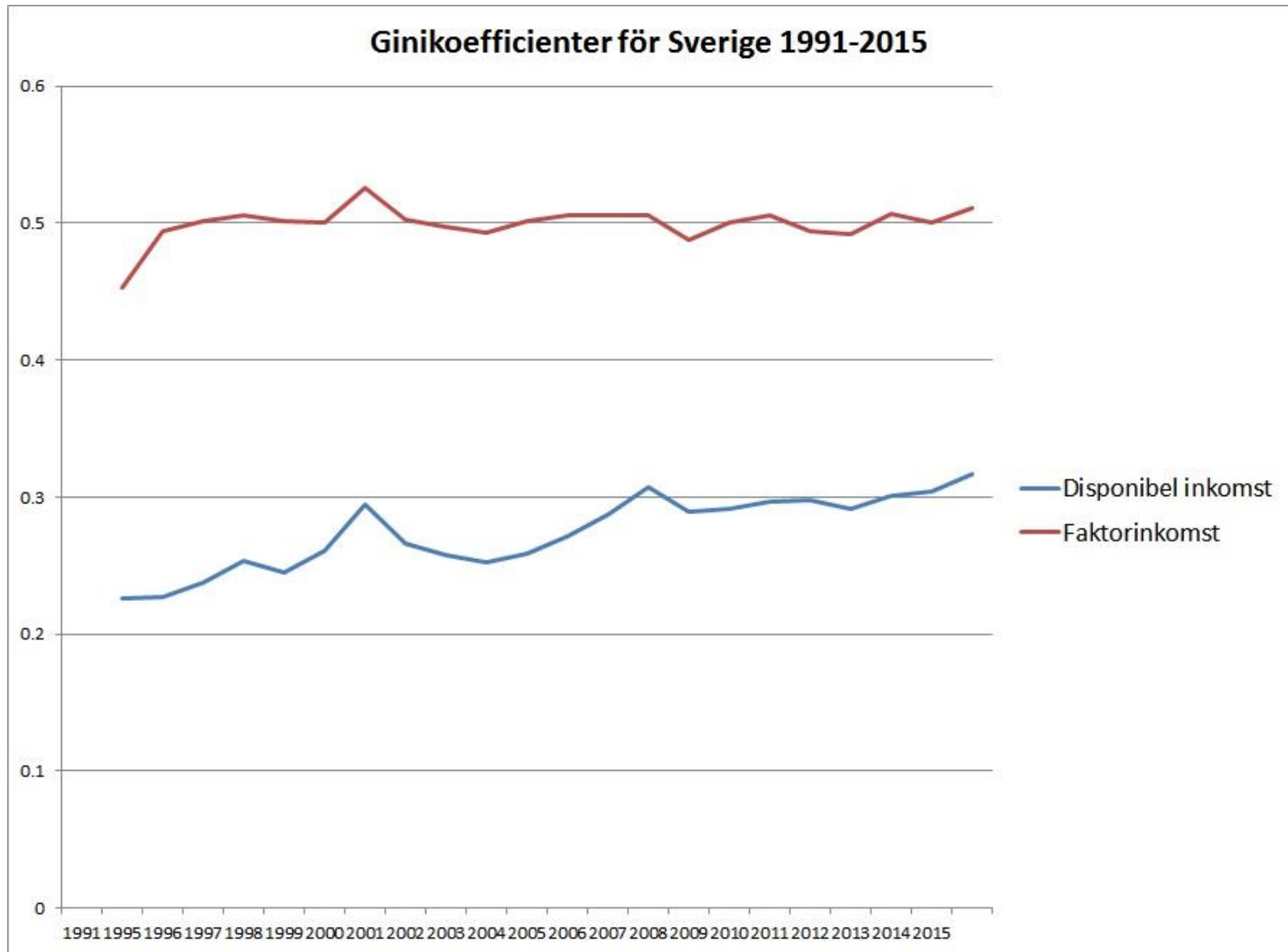
Tabell 1.3 Inkomstfördelningen i OECD-länderna

Gini exklusive kapitalvinster

Rang		Nivå i mitten av		
		2000-talet	1990-talet	1980-talet
1	Danmark	0,232	0,221	0,227
2	Sverige	0,234	0,211	0,198
3	Luxemburg	0,258	0,259	0,247
4	Österrike	0,265	0,251	0,249
5	Tjeckien	0,268	0,266	0,240
5	Slovakien	0,268	-	-
7	Finland	0,269	0,228	0,207
8	Belgien	0,271	0,268	0,254
9	Nederländerna	0,271	0,282	0,259
10	Schweiz	0,276	-	-
10	Norge	0,276	0,256	0,234
12	Island	0,280	-	-
13	Frankrike	0,281	0,281	0,313
14	Ungern	0,291	0,294	0,273
15	Tyskland	0,298	0,272	0,257
16	Österrike	0,301	0,309	-
17	Korea	0,312	-	-
18	Kanada	0,317	0,283	0,287
19	Spanien	0,319	0,319	0,347
20	Japan	0,321	0,323	0,304
21	Grekland	0,321	0,336	0,336
22	Irland	0,328	0,349	0,355
23	Nya Zeeland	0,335	0,335	0,271
23	Storbritannien	0,335	0,354	0,325
25	Italien	0,352	0,348	0,309
26	Polen	0,372	-	-
27	USA	0,381	0,361	0,338
28	Portugal	0,385	0,388	0,357
29	Turkiet	0,430	0,490	0,435
30	Mexiko	0,474	0,519	0,452

Källa: OECD (2008).

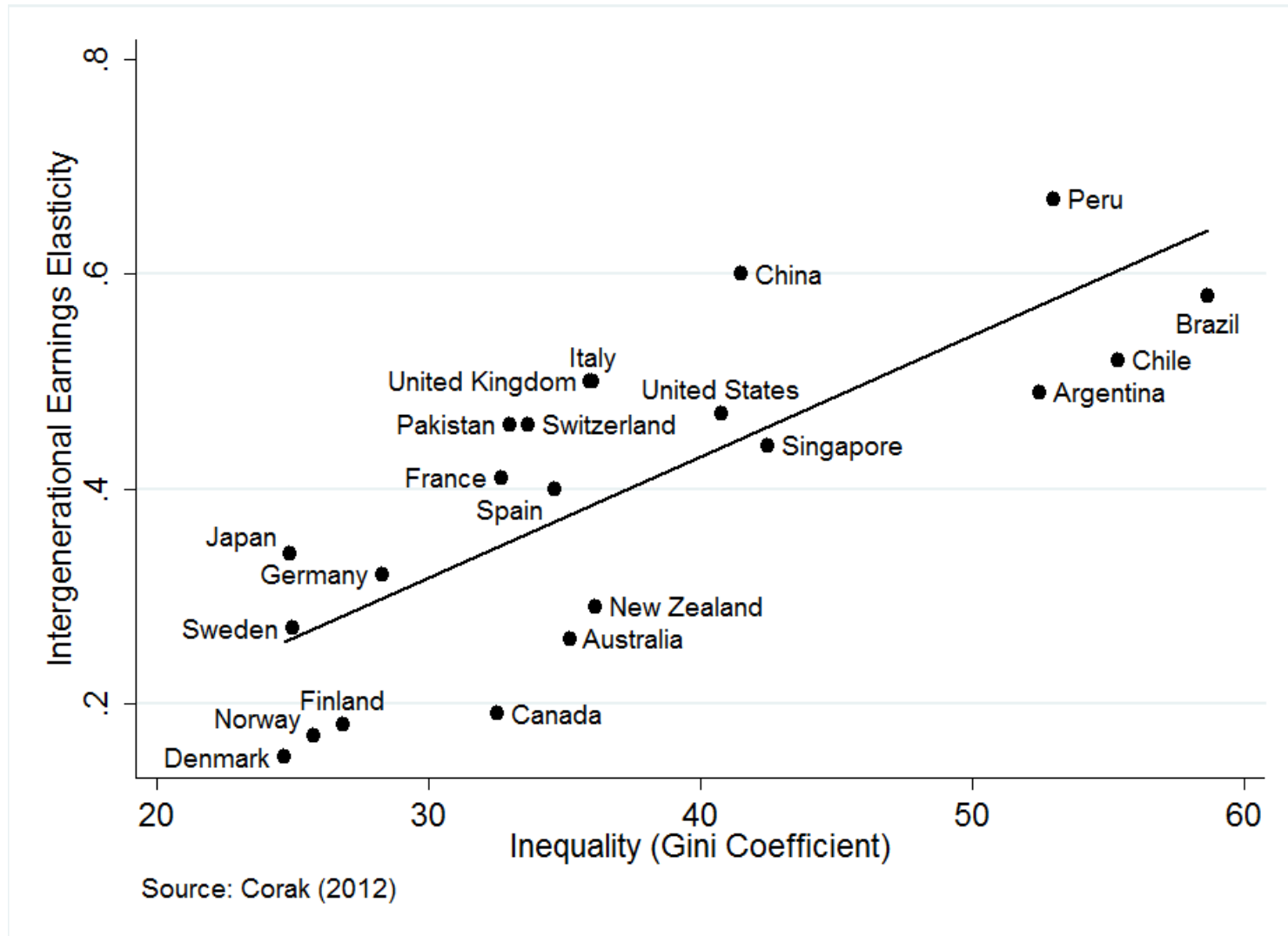
Utvecklingen av Gini i Sverige

Ojämlighet och inkomströrlighet

- En hög inkomstojämlikhet kan vara förenlig med hög social rörlighet
 - Tax incitament att utbilda sig odyl
- Inkomstskillnader innebär dock olika möjligheter för olika grupper
 - Olika skolor, bostadsområden osv

The Great Gatsby Curve

Sjukvårdsutgifter i olika länder

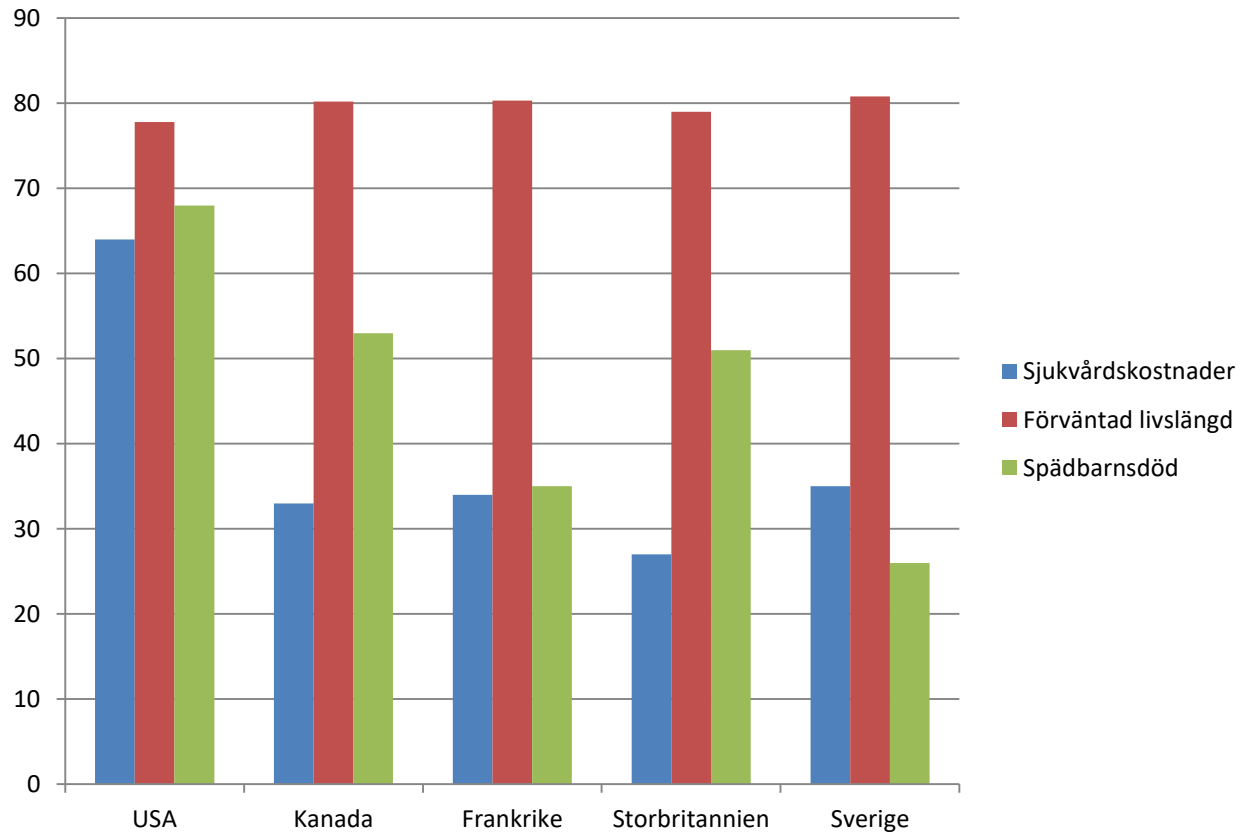
Health Care Systems in Advanced Countries (2005 data unless indicated)

	Government share of health care spending	Health care spending per capita (US\$, purchasing power parity)	Life expectancy (total population at birth, years)	Infant mortality (deaths per 1,000 live births)
United States	45.1%	\$6,401	77.8*	6.8*
Canada	70.3	3,326	80.2*	5.3*
France	79.8	3,374	80.3	3.6
Britain	87.1	2,724	79.0	5.1

*2004 data

Source: OECD health data, 2007.

Hälsa i olika länder

Privat sjukförsäkring

- Lider av “adverse selection”
 - Givet en gemensam försäkringspremie är främst de relativt sjuka intresserade av privat försäkring
 - Men försäkringsbolagen gör förlust om främst de sjuka försäkrar sig
 - Lösningar är att anta hela grupper (via arbetsplatser) eller screening
 - Offentlig/obligatorisk sjukförsäkring

Välfärdsstatsdebatten

- Effektivitet och fördelning
 - Höga marginalsatser kan påverka incitament för arbete, utbildningsval och yrkesval
 - Behovsprövade åtgärder minskar kostnader men ger höga marginaleffekter
 - ”Effektivitet” kan både betyda mer och mindre offentliga åtaganden (jmf externa effekter, koordinationsproblem osv)

Välfärdsstatsdebatten

- Exempel: Frankrike har en betydligt större välfärdsstat än USA vilket skulle kunna leda till effektivitetsförluster

Social Expenditure and Marginal Tax Rates

	Social expenditure in 2003 (percent of GDP)	Marginal tax rate in 2006
United States	18.6%	33.98%
Britain	22.1	40.60
France	29.4	55.84

Sources: OECD Social Expenditure Database;
OECD Taxing Wages Database.

- Men i Frankrike går man också i skolan gratis och har mer semester vilket upplevs som bra
- Den finansiella hållbarheten hos stora välfärdssystem (pensioner) en ständig fråga

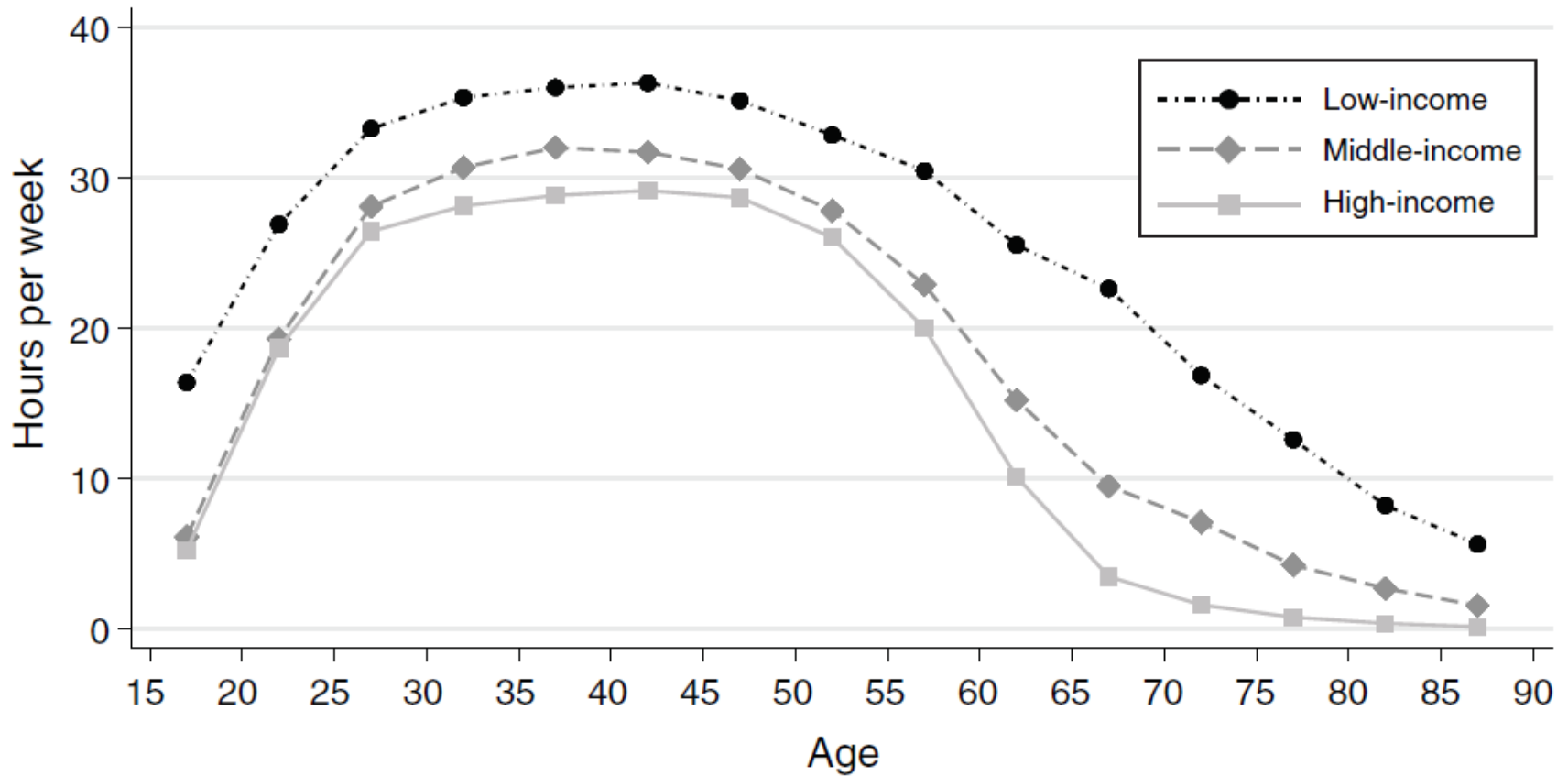

FIGURE 4. AVERAGE HOURS PER ADULT OVER THE LIFE CYCLE

Källa: Bick et al (AER, 2018)

Table 1: Global Competitiveness Index 2016–2017 ran

Country/Economy	GCI 2016–2017		GCI 2015–2
	Rank (out of 138)	Score (1–7)	Rank (out of 140)
Switzerland	1	5.81	1
Singapore	2	5.72	2
United States	3	5.70	3
Netherlands	4	5.57	5
Germany	5	5.57	4
Sweden	6	5.53	9
United Kingdom	7	5.49	10
Japan	8	5.48	6
Hong Kong SAR	9	5.48	7
Finland	10	5.44	8

Best Countries for Business

WE THINK YOU

VI TROR DU KOMMER GILLA HUR VI JOBBAR

Berätta mer

The List

Spreadsheet

Reprints

Logo Licensing

Filter list by:

Overall

Name

Search by name

Rank	Name	GDP Growth	GDP per Capita	Trade Balance/GDP	Population
#1	Sweden	4.2%	\$50,300	5.2%	9.9 M
#2	New Zealand	3%	\$37,800	-3.2%	4.5 M
#3	Hong Kong	2.4%	\$42,400	3.1%	7.2 M
#4	Ireland	26.3%	\$51,300	12.2%	5 M
#5	United Kingdom	2.2%	\$43,700	-5.4%	64.4 M

Global Entrepreneurship Index

Home / Global Entrepreneurship Index

Enterprise is a crucial engine of economic growth. Without enterprise and entrepreneurs, there would be little innovation, little productivity growth, and few new jobs.

Entrepreneurial success does not take place in a vacuum. Entrepreneurs exist in the context of their particular geography – be that their local, national, or even supranational economy and society.

This mix of attitudes, resources, and infrastructure is known as the entrepreneurship ‘ecosystem’. The Global Entrepreneurship Index is an annual index that measures the health of the entrepreneurship ecosystems in each of 137 countries. It then ranks the performance of these against each other. This provides a picture of how each country performs in both the domestic and international context.

The GEDI methodology collects data on the entrepreneurial attitudes, abilities and aspirations of the local population and then weights these against the prevailing social and economic ‘infrastructure’ – this includes aspects such as broadband connectivity and the transport links to external markets. This process creates 14 ‘pillars’ which GEDI uses to measure the health of the regional ecosystem.

2017 Global Entrepreneurship Index rankings

Show 10 entries

Rank	Country	Per capita GDP International \$ (WB)	GEI Score
1	United States	52676	83.4
2	Switzerland	54933	78
3	Canada	42104	75.6
4	Sweden	45533	75.5
5	Denmark	44005	74.1
6	Iceland	42487	73.5
7	Australia	42149	72.5
8	United Kingdom	37451	71.3

Explore the 2017 GEI interactive map

Search:

Produktionsfaktorer

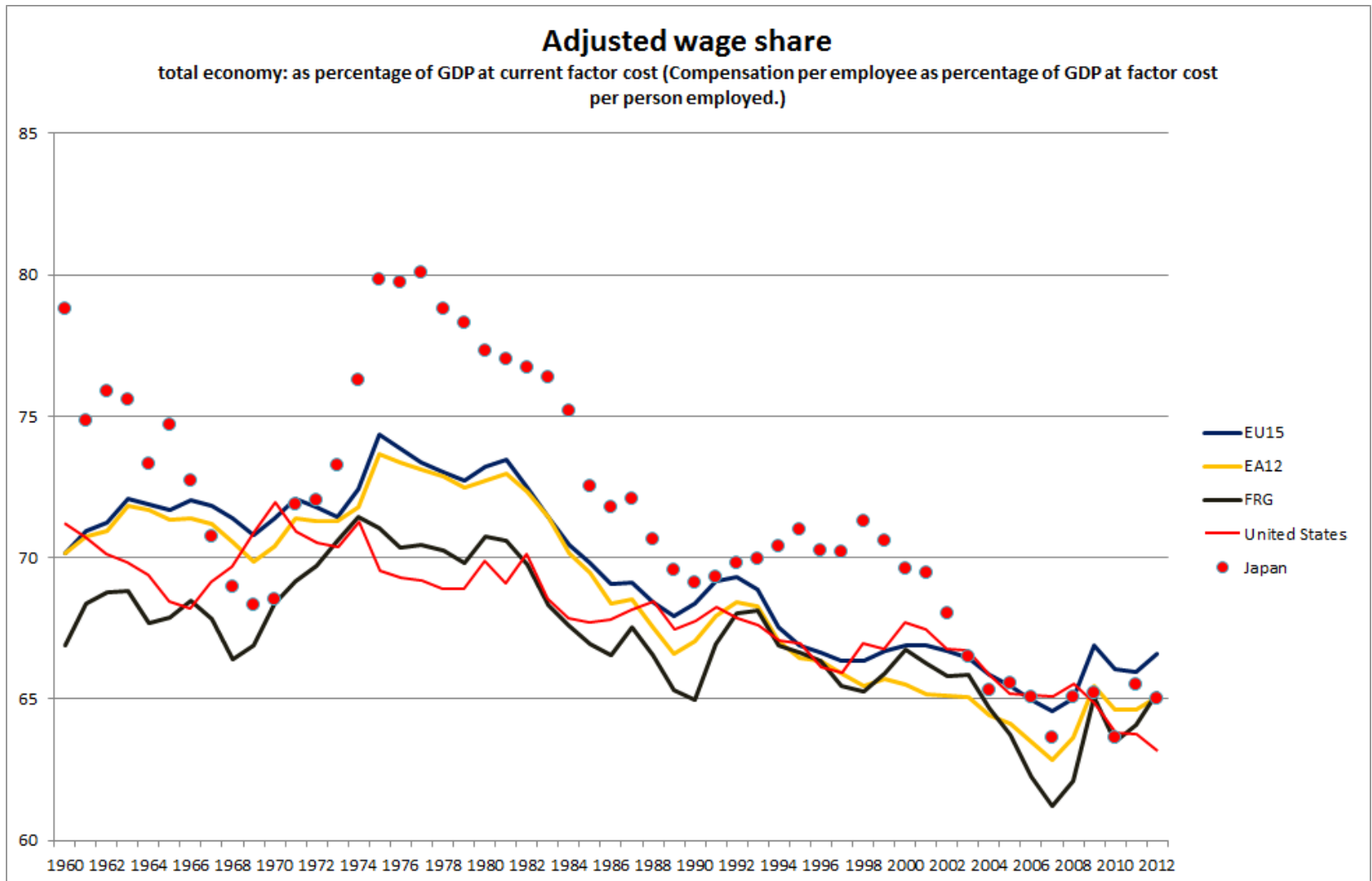
- En produktionsfaktor är en resurs som används i varu- eller tjänsteproduktionen
- Produktionsfaktorer köps och säljs på faktormarknader och priserna kallas faktorpriser
 - Produktionsfaktorernas fördelning och relativa ersättning avgör inkomstfördelningen i samhället

- Olika typer av produktionsfaktorer
 - Mark: naturresurs
 - Arbete: mänskligt arbete
 - Humankapital: värdet av bl a investeringar i utbildning och kunskap i arbetskraften
 - Fysiskt kapital: tillverkade resurser som byggnader, verktyg och maskiner
 - Immateriella tillgångar: patent, varumärken

Faktorinkomster och inkomstfördelning

- Fördelningen av faktorinkomster visar hur totala inkomster delas upp mellan arbete, mark och kapital
- Faktorpriser sätts på faktormarknader och avgör faktorinkomstfördelningen
- Arbete får den största andelen
 - Men denna andel verkar vara fallande

Arbetets inkomstandel

Marginalproduktivitet och faktorefterfrågan

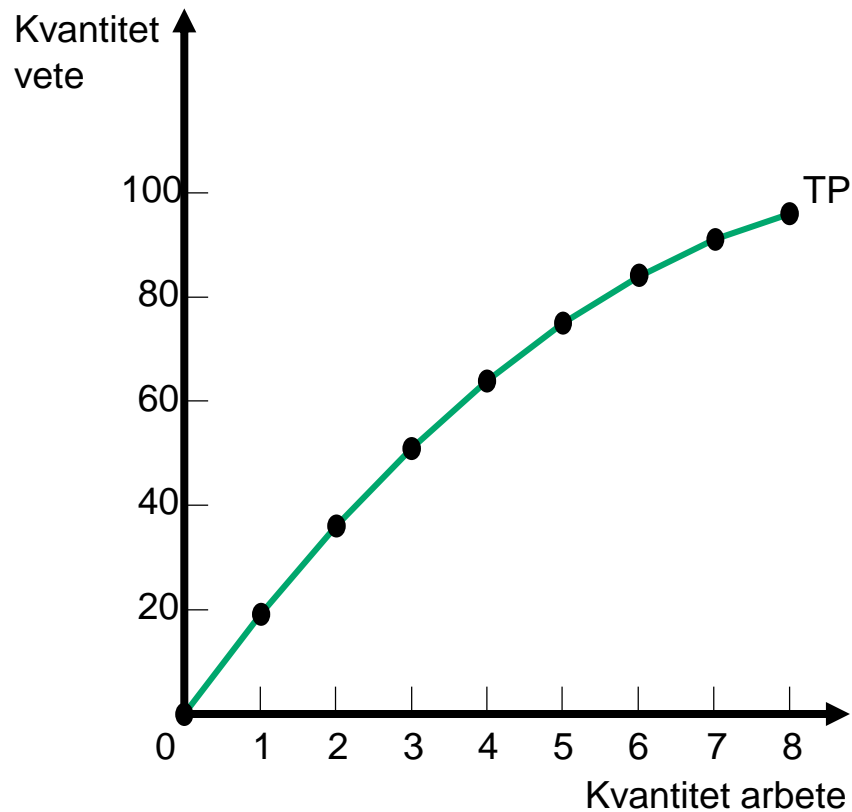
- Efterfrågan på arbetskraft beror på nyttan företag har av arbetare på marginalen
 - Vad är marginalnyttan av en arbetare?
- Produktionsfunktionen visar hur mycket produktionen ökar – kvar att besvara är vilket värde detta har

Employment and Output for George and Martha's Farm

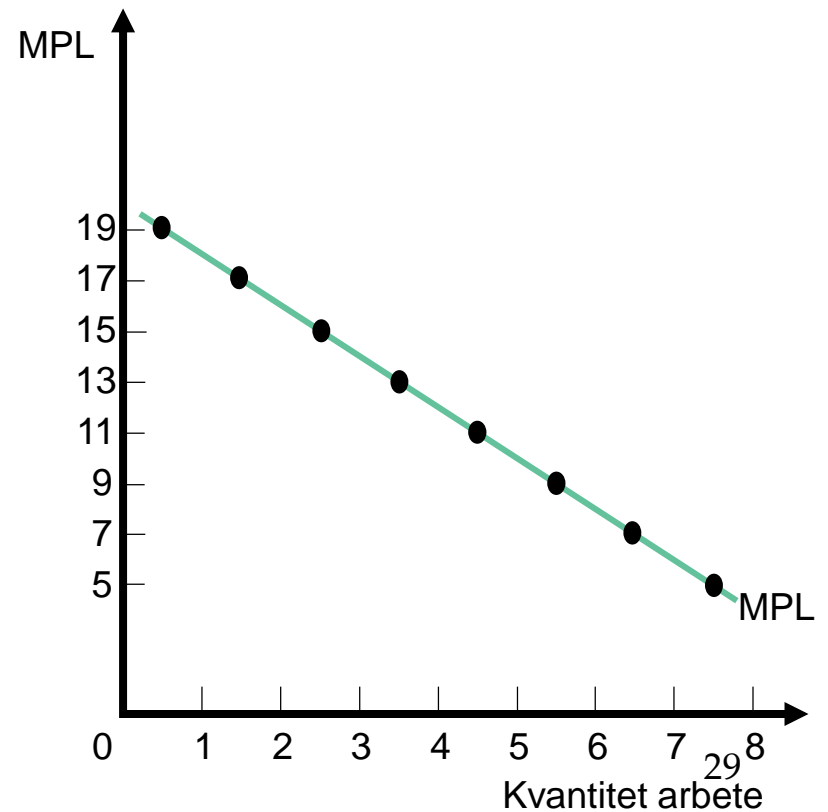
Quantity of labor L (workers)	Quantity of wheat Q (bushels)	Marginal product of labor $MPL = \frac{\Delta Q}{\Delta L}$ (bushels per worker)
0	0	
1	19	19
2	36	17
3	51	15
4	64	13
5	75	11
6	84	9
7	91	7
8	96	5

Produktionsfunktionen för George & Marthas gård

(a) Total produktion

(b) Marginalprodukten av arbete

Värdet av marginalprodukten

- På en perfekt konkurrensmarknad vinstmaximerar företag då $MC = P$
- Detta bestämmer produktionsvolymen, Q^* , vilket i sin tur avgör behovet av arbetskraft
 - Produktionsfunktionen säger hur mycket arbetskraft som krävs

- Värdet av marginalprodukten på arbete:

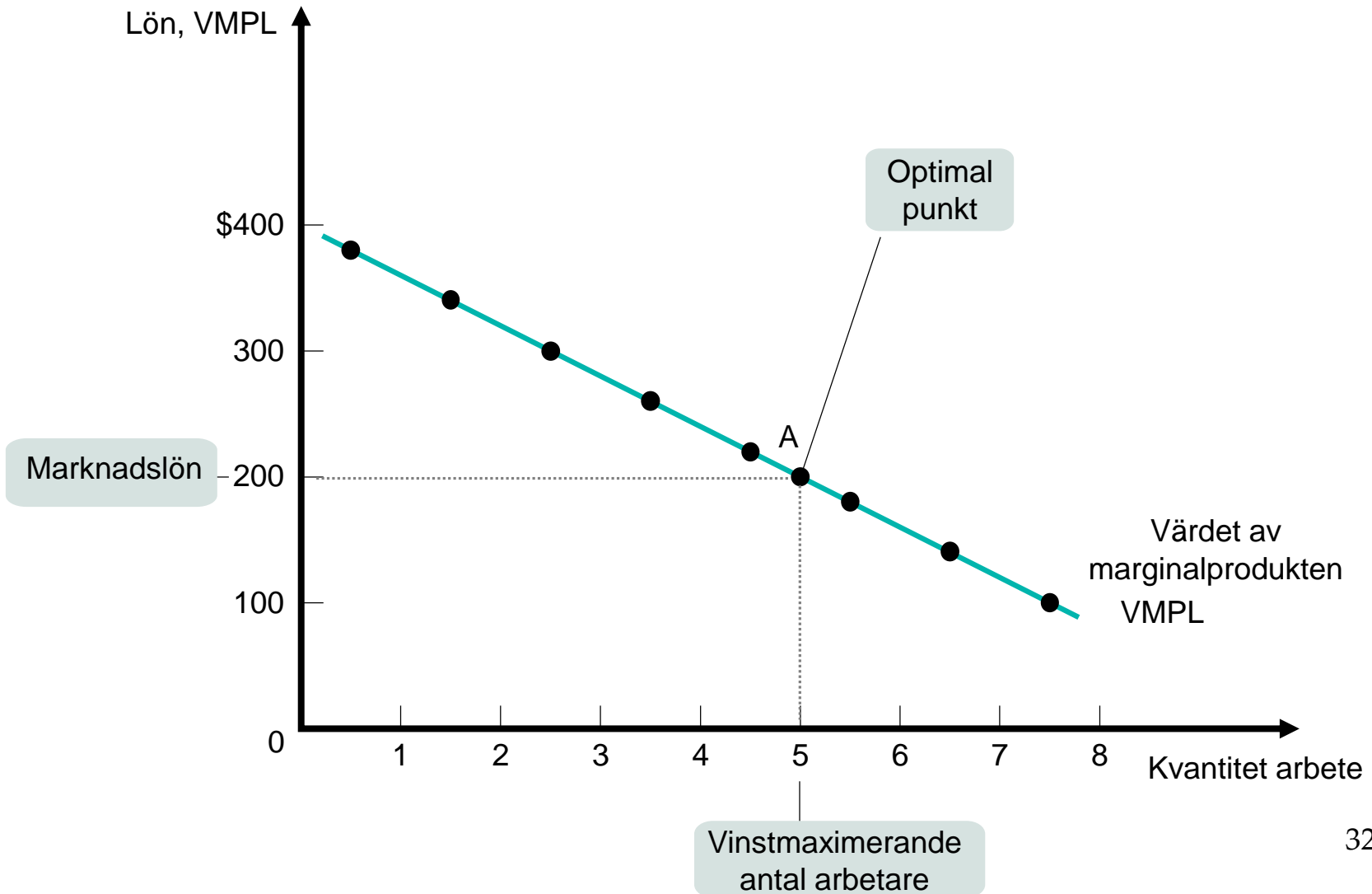
$$\text{VMPL} = P \times \text{MP}_L$$

- En pristagande) och vinstmaximerande producent använder varje produktionsfaktor x tills VMP_x på den sista enheten = faktorpriset (tex lönen)

- $\text{lön} = P \times \text{MP}_L$

Värdet av marginalprodukten

George & Marthas gård ($p=\$20$)

Efterfrågan på L och konkurrens

- Vid perfekt konkurrens på varumarknaden
$$MR = P \text{ och } VMPL = P \cdot MP_L$$
- Minskad konkurrens på varumarknaden ($MR < P$) minskar företagets efterfrågan på arbetskraft
 - $VMPL = MR \cdot MP_L < P \cdot MP_L$
- Konkurrenten på arbetsmarknaden påverkar också arbetskraftsefterfrågan

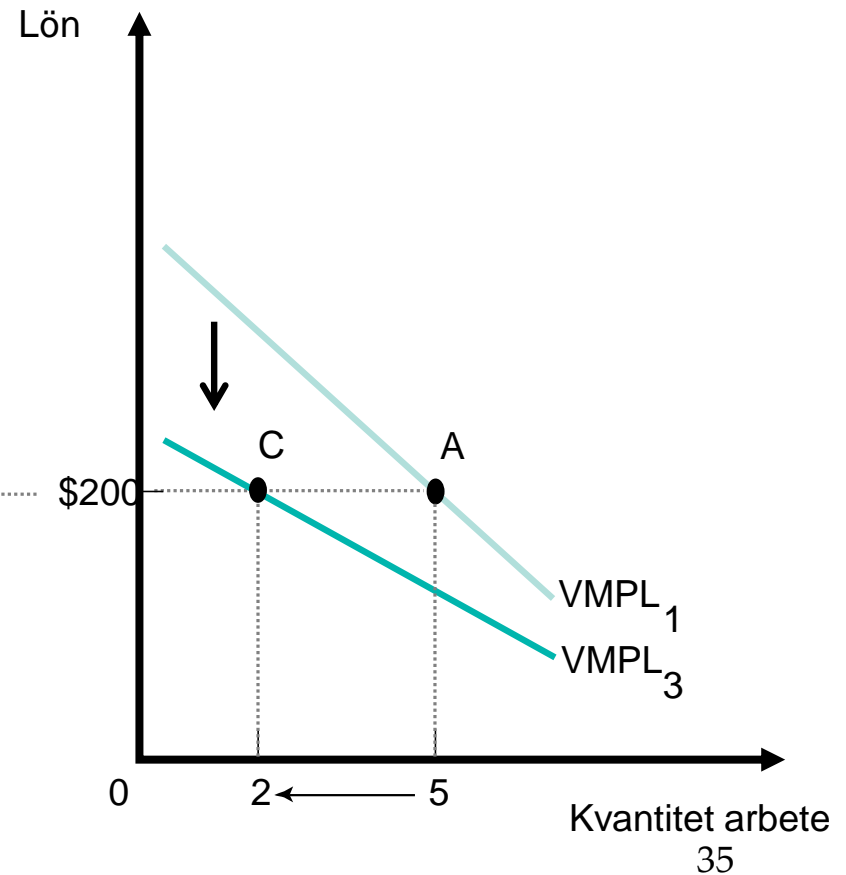
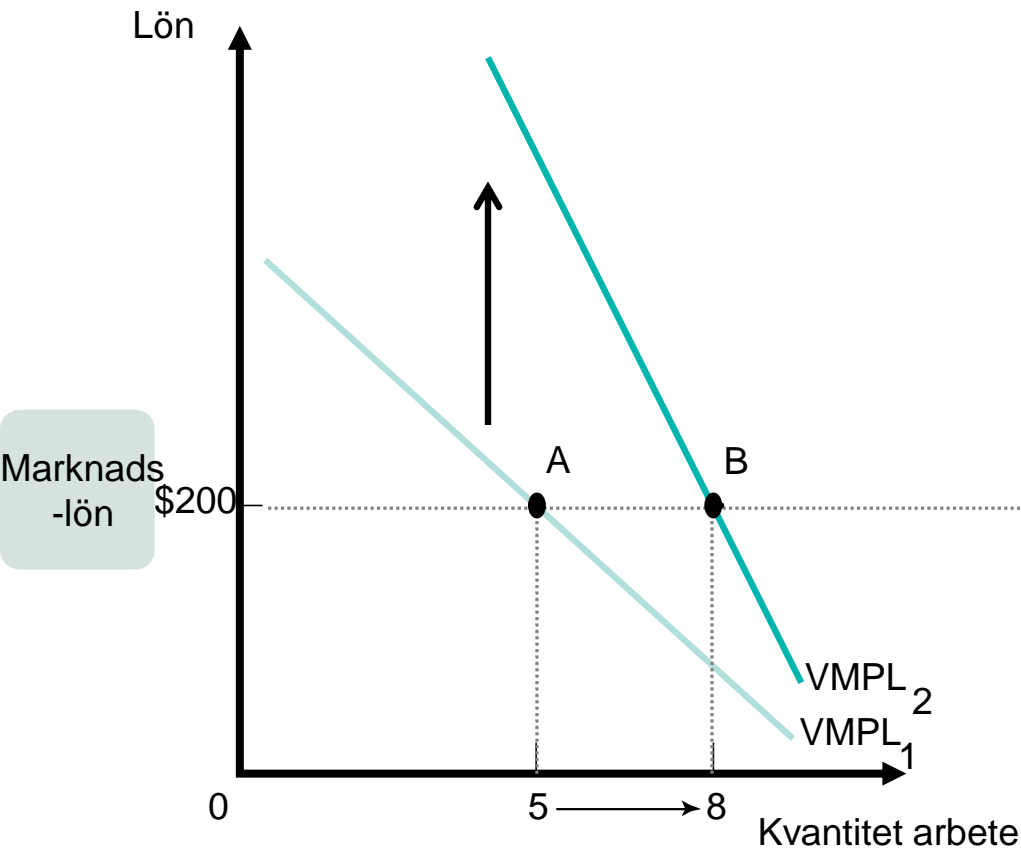
Skift i faktorefterfrågan

- Tre viktiga orsaker till skift
 - Förändringar av varupriser
 - Förändringar i utbudet av andra produktionsfaktorer
 - Förändringar i teknologi (teknologi kan anpassas, bla efter faktorpriser)

Skift i värdet av marginalprodukten

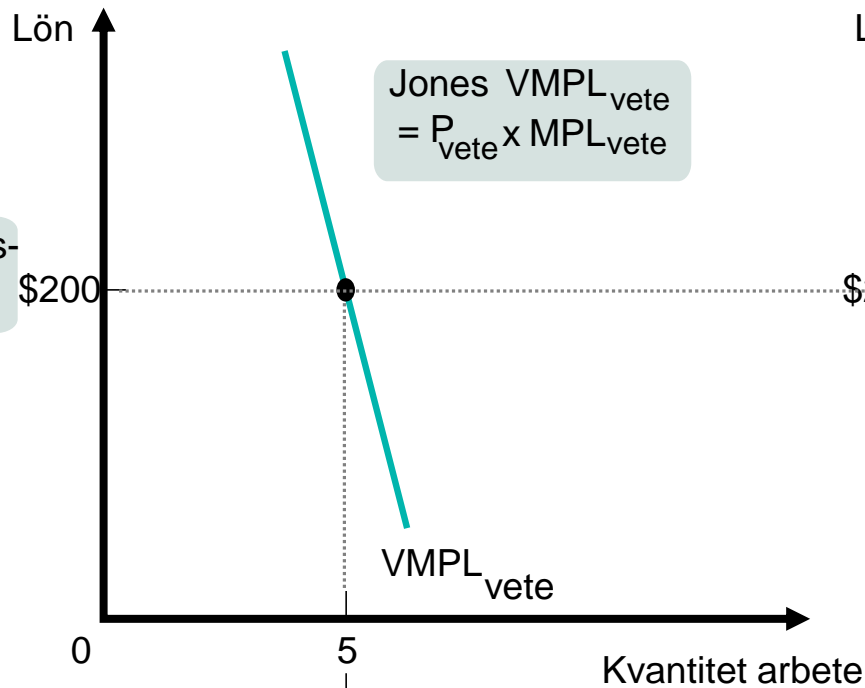
(a) Prisökning på vete

(b) Prissänkning på vete

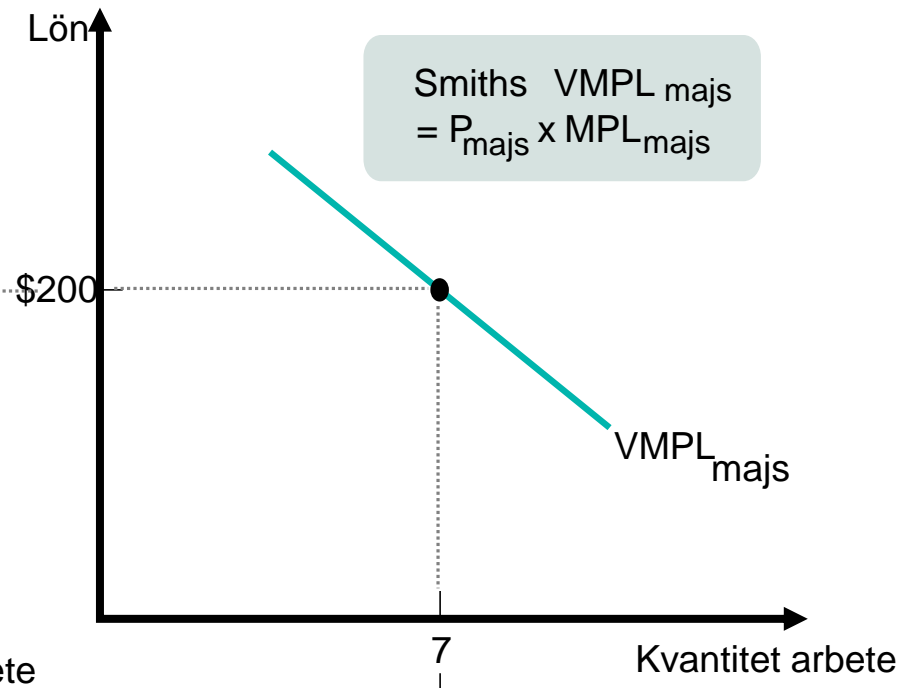
Alla producenter möter samma lön

(a) Jones

Vinstmaximerande antal arbetare

(b) Smith

Vinstmaximerande antal arbetare

Efterfrågan på L på lång sikt (K är variabel)

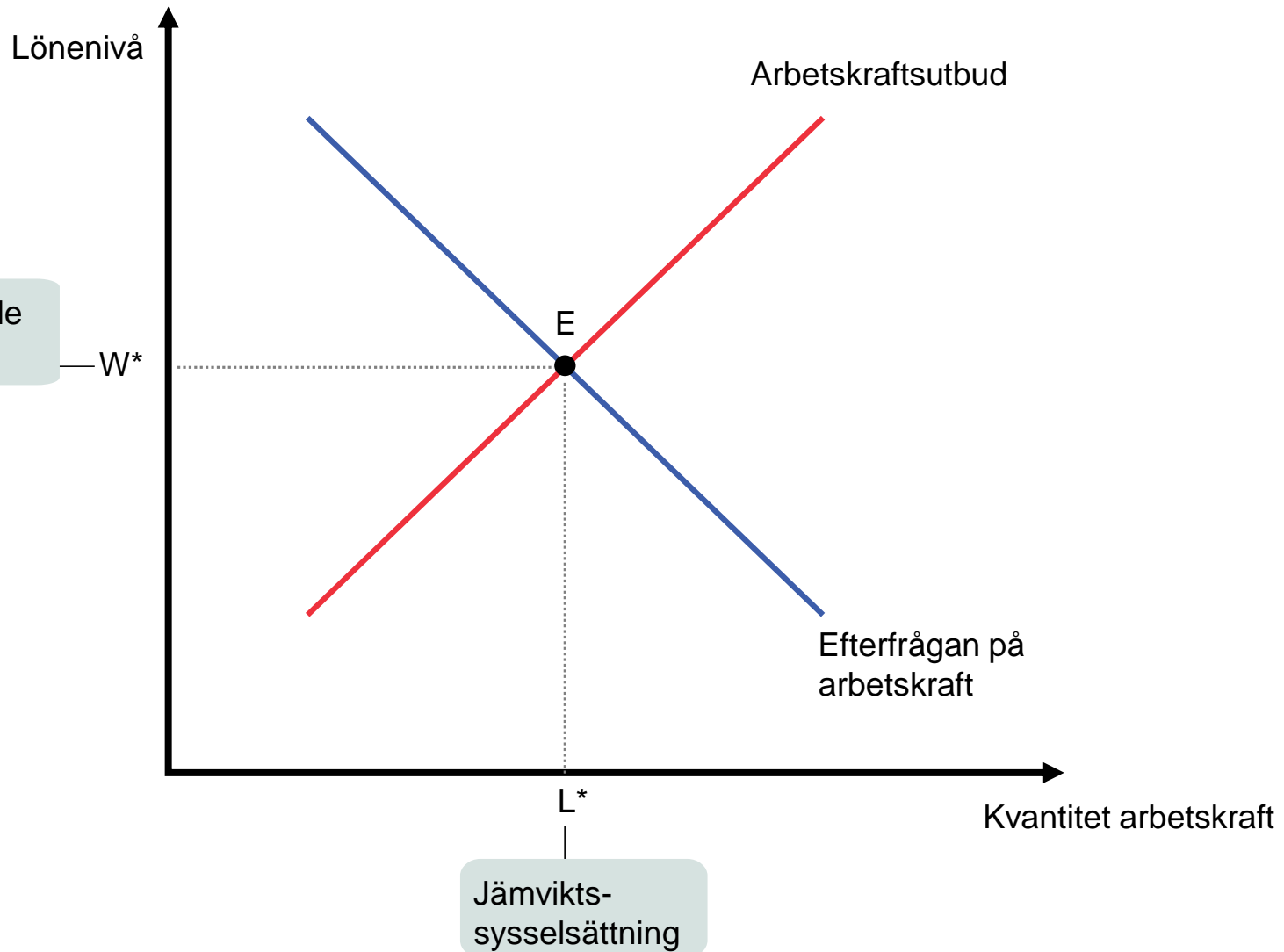
Företagets efterfrågan på L

- Efterfrågan på L är mer lönekänslig på lång sikt – den långsiktiga efterfrågekurvan är flackare

Marknadens efterfrågan på L

- Fås genom horisontell summering av företagens efterfrågekurvor (både på kort- och lång sikt)

Jämvikt på arbetsmarknaden

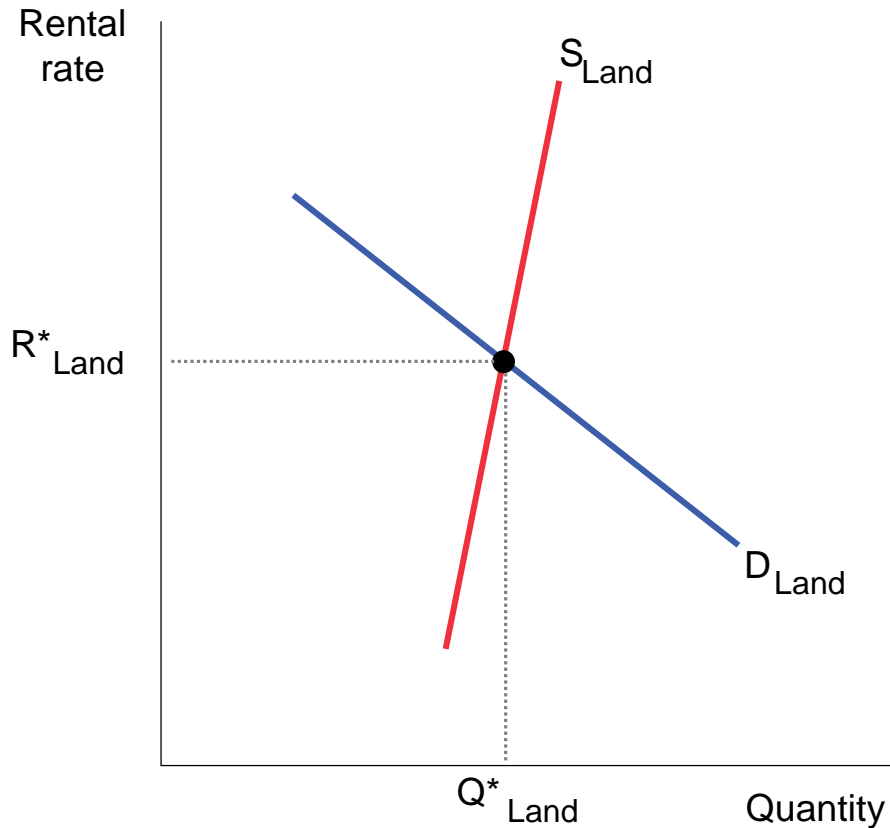

Jämvikt på arbetsmarknaden

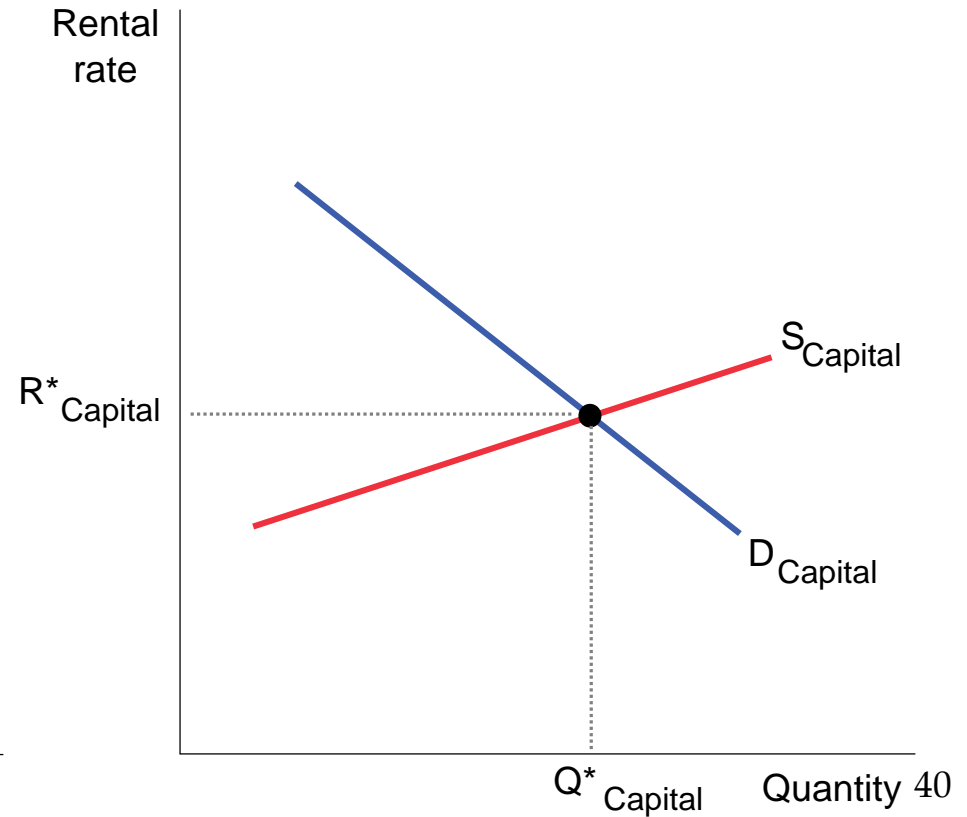
- Varje företag anställer tills värdet av marginalprodukten på arbete är lika med jämviktslönen
 - I jämvikt är VMPL lika för alla arbetsgivare
 - Jämviktslönen = jämviktsVMPL, dvs det mervärde som produceras av den sist använda enheten arbete på marknaden

Jämvikt på andra faktormarknader

(a) The Market for Land

(b) The Market for Capital

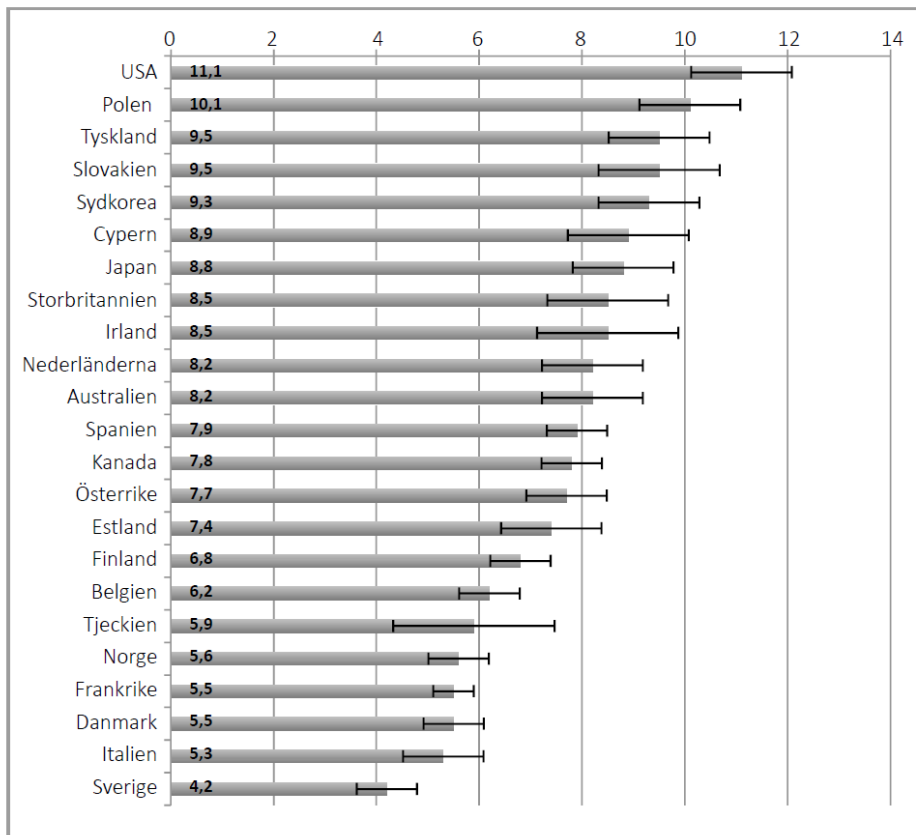
Löneskillnader

Stämmer VMPL-teorin?

- Kompenserande löneskillnader avspeglar att vissa arbeten är mindre attraktiva (takskottare, försökspersoner, sopåkare)
- Olikheter i talang eller förmåga verkar belönas på marknaden
- Olikheter i humankapital verkar belönas på marknaden (t ex lönepremie för utbildning)

Stora skillnader mellan länder

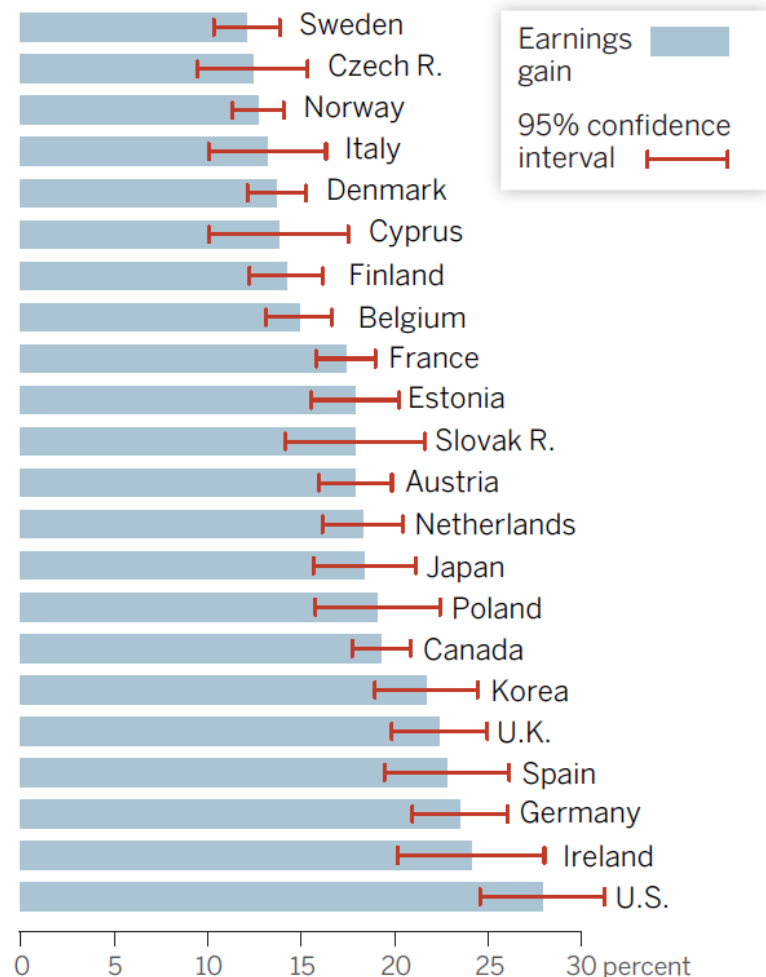
FIGUR 3: UTBILDNINGSPREMIER I 23 LÄNDER

Källa: Hanushek m fl (2015).⁵

Cross-national differences in wage returns to skills, 2011–2013

Percentage increase for a one standard deviation increase in skill

Andra förklaringar till löneskillnader

- **Marknadsmakt**
 - fackföreningar höjer lönerna, arbetsgivare kan ha lokal marknadsmakt
- **Effektivitetslönemodeller**
 - Lön över jämviktslönen som incitament för högre produktivitet (barnvakt)
- **Matchning**
 - en och samma person är olika produktiv hos olika arbetsgivare
- **Diskriminering**
 - Historiskt viktig faktor i löneskillnader
 - Konkurrens kan motverka diskriminering

Slutsats: “the marginal productivity theory of income distribution is not a perfect description of how factor incomes are determined but it works pretty well”

- Notera att teorin inte ger någon moralisk motivering till fördelningen av inkomst.

Utbudet på arbetskraft

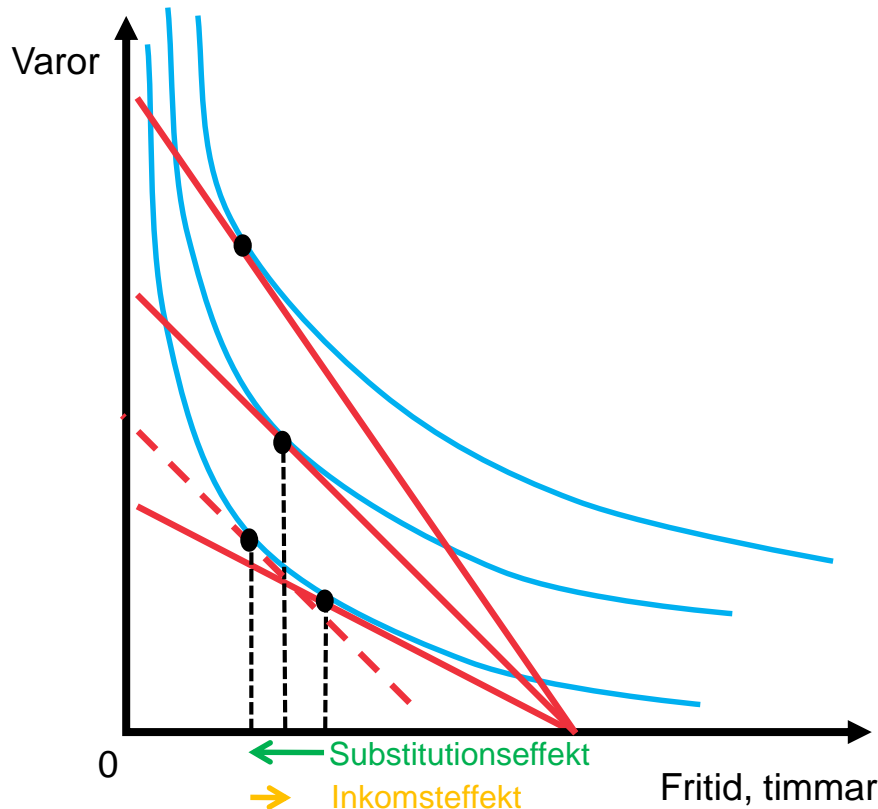
- Arbetsutbudet bestäms av hur individen allokerar sin tid mellan olika aktiviteter
 - Val mellan arbete och fritid
 - Fritid = 24 timmar - arbetstid
 - Budgetlinje visar möjliga kombinationer av konsumtion av fritid och andra varor
 - Lutningen ges av $-w$ (priset på varor = 1)
 - Ändrad lön påverkar optimal arbetstid

Arbetsutbud

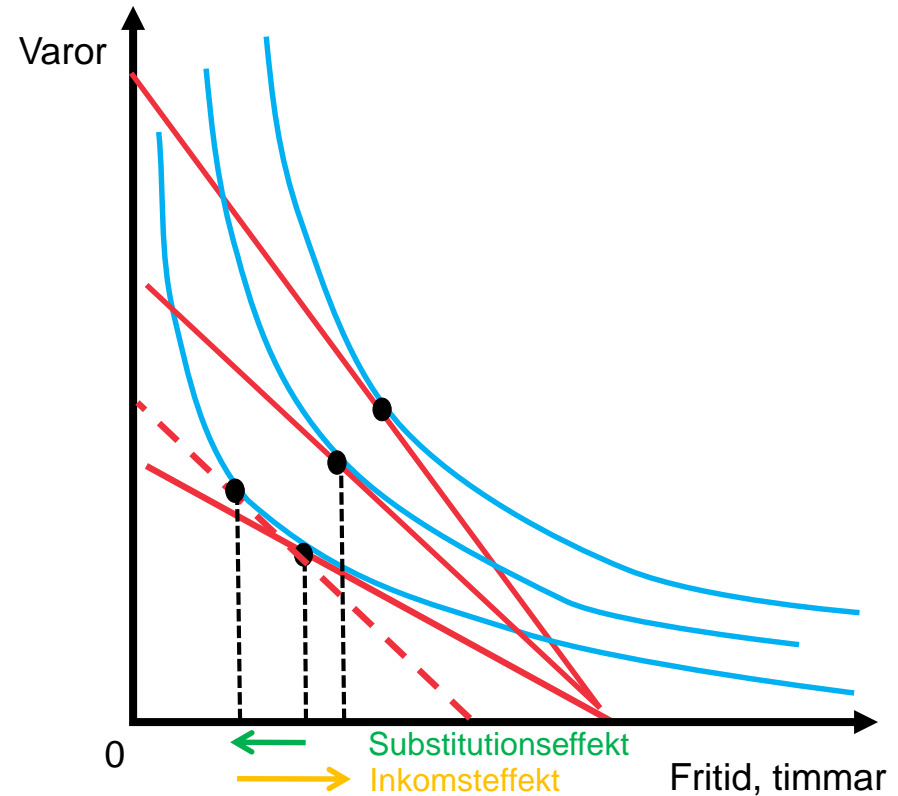
- Högre lön ger inkomst- och substitutions-effekter på individens arbetsutbud
 - Substitutionseffekten av högre lön är att individen vill arbeta mer
 - Inkomsteffekten leder till ökad efterfrågan på fritid, som är en normal vara
- Om inkomsteffekten dominerar så kan arbetsutbudet luta “bakåt”

Konsumtion och fritid

(a) Substitutionseffekten dominerar

(b) Inkomsteffekten dominerar

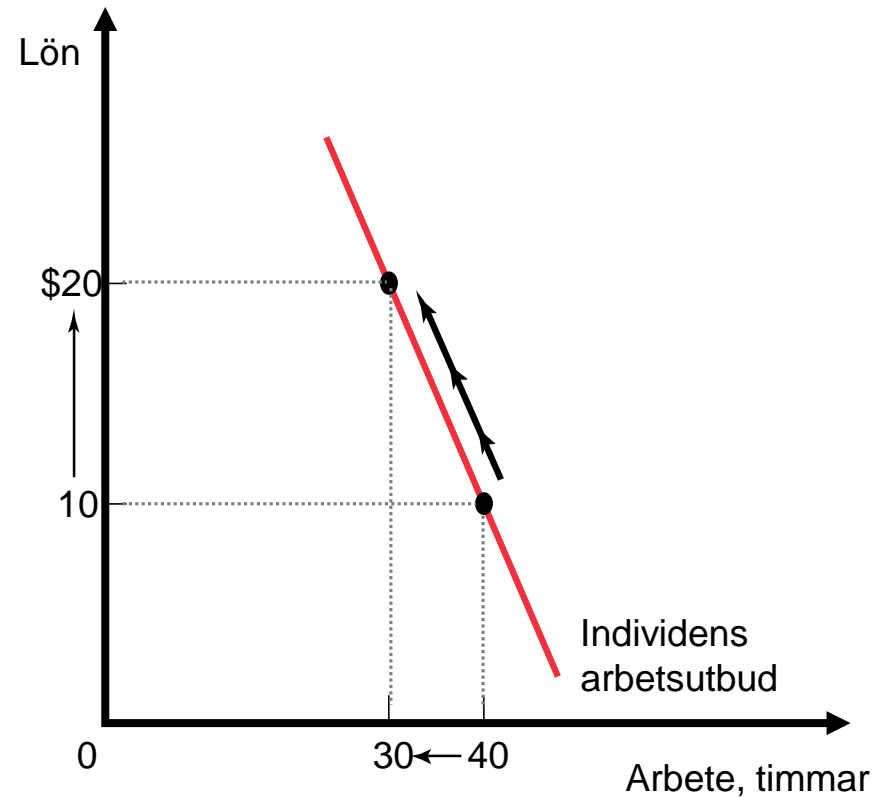
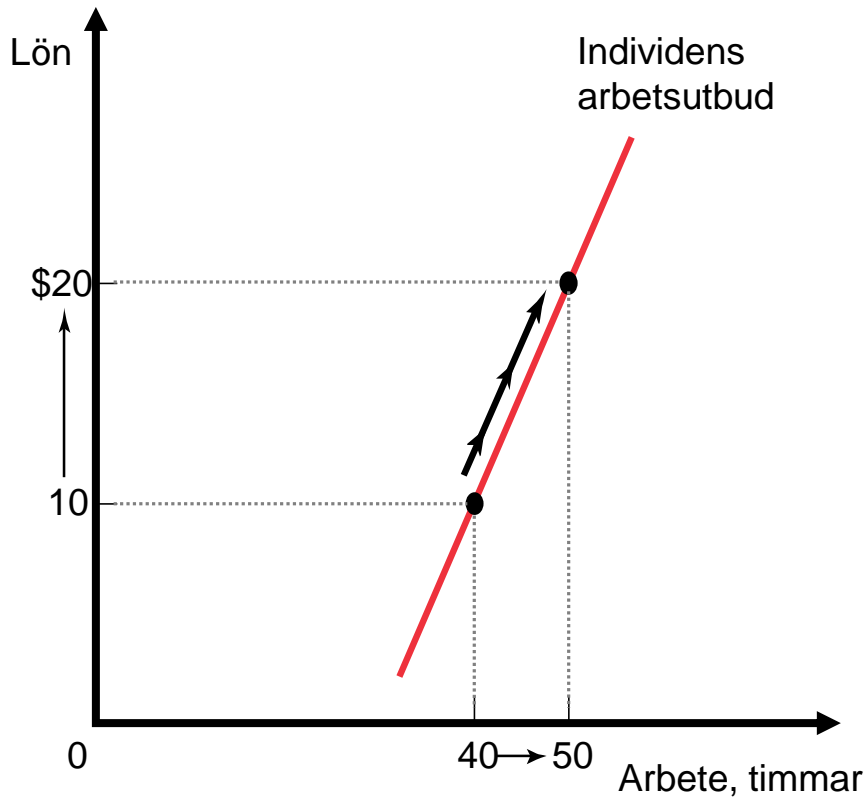

Högre lön gör fritid dyrare (brantare budgetlinje) och substitutions-effekten driver mot mer arbete. Ökad inkomst gör dock att vi vill konsumera mer fritid (normal vara)

Individens arbetsutbud

(a) Substitutionseffekten dominerar

(b) Inkomsteffekten dominerar

Utbudet på arbetskraft

- Marknadsutbudet – den horisontella summan av individernas arbetsutbud
- Några faktorer som kan skifta utbudet
 - Förändrade preferenser och sociala normer
 - Förändringar i befolkningen
 - Förändrade karriärmöjligheter
 - Förändringar i förmögenhet

DN.se EKONOMI.

måndag 18 feb 2013

Att ärva pengar är inte bra för privatekonomin – i längden.
Den som får det där extra tillskottet på kontot har en tendens
att arbeta mindre, visar tre Uppsalaforskare.

- Förvärvsfrekvens central policyvariabel
 - Välfärdens finansiering när andelen äldre ökar
 - Vilken effekt får olika åtgärder
- Löneelasticiteter (Aronsson och Palme, 1994)
 - Egenelasticiteter: män (0,12) kvinnor (0,31)
 - Korslöneelasticiteten för kvinnor: -0,10
 - Elasticiteter skiljer mellan inkomstgrupper
- Många andra beslut påverkar
 - Fastighetskatt och fastighetspriser
 - Arvsskatter
 - Välfärdstjänster

Jämvikt vid perfekt konkurrens

- Efterfrågan och utbud härledda från företagen respektive individers optimering
 - Modellen ger full sysselsättning i jämvikt
 - Lönerna antas vara flexibla uppåt och neråt
 - Inga förhandlingar
- Är modellen en bra beskrivning av svensk arbetsmarknad?

Imperfekt konkurrens

Monopsoni på arbetsmarknaden

- Ett ensamt företag bestämmer lönen, många arbetare utan marknadsmakt
- Monopsonisten håller tillbaka efterfrågan och anställer färre till lägre lön än företag på en arbetsmarknad i konkurrens
 - Tar hänsyn till att lönen drivs upp när monopsonisten anställer fler
- Det finns ingen arbetslöshet

Imperfekt konkurrens

Monopol på arbetsmarknaden

- Fackförening bestämmer lönen, många företag utan marknadsstyrka.
- En fackförening som maximerar sitt överskott (och inte bryr sig om arbetslöshet) sätter en lön w_M som överstiger lönen vid fri konkurrens
 - Tar hänsyn till att ökat arbetsutbud driver ner lönen för alla
- Vid lönen w_M kommer en del av arbetskraften att vara ofrivilligt arbetslös.

Imperfekt konkurrens

Bilateralt monopol

- En köpare och en säljare av arbetskraft
- Båda parter har marknadsmakt – ingen är pristagare
- Kooperativt förhandlingsspel
 - Hotpunkter påverkar utfallet och beror bl a av: konjunktur, arbetslöshetsförsäkring etc
- Mer om arbetslöshet på makron